

עינינו

נבר

הרב עובדיה יפעי שליט"א
רב שכונת הדר יוסף בתל אביב

לזכר עולם ינון צדיק

אחד עשר ירחים חלפו מאז חשך מאורנו ונשבה ארון האלהים, מאור ישראל, לוית חן, אבי יתומים ואלמנות, מקים עולה של תורה, המאור הגדול, יחיד ומיוחד בדורו, בוצינא קדישא, שר התורה, מו"ר הגאון הרב עובדיה יוסף זצוק"ל. הוא הנר המערבי, בעל ההוד והתפארת, אשר נפשו כגחלים תלהט, טמירה ומהבהבת מתחת למפתן ההכרה.

זכה עם ישראל בארץ הקודש ובתפוצות הגולה, שעל פני מרבד שנות הדורות נתוספה נשמה רבת גוונים, נוצצת וזוהרת, לאור באור החיים. הדור כולו ינק יניקה בלתי פוסקת מאותה נשמה, נשמת כל האומה. וקול המון כקול שדי, אשר היו למאורות, פזורים ברחבי תבל. מי לא ראה את פלא היצירה, בוצינא קדישא, שפעלה בריש גלי, מול הליגה שפעלה בשטח ההפקר של חיינו ושמה לה למטרה להפיל את חומת התורה. וכאן קמה וגם ניצבה בעוז ובגבורה, רוחו של מאור ישראל. פלסה נתיבות, חרשה לבבות והוציאה למרחב עם שלם. העם ההולכים בחושך, ראו אור גדול.

הרב עובדיה יפעי, פלוני, מרן

מה יפו פעמיך קהילת קודש ספרד, שזכית כי לוית החן חידשה כנשר נעורכי, ועתה רבים ועצומים המה מלאי זוהר קודש. זאת לעומת הדור שעבר, אשר גנחי גנח וילולי יליל, בעטיים של פועלי אוון, אשר בכל כוחם ובכל תחבולותיהם ביקשו לסתום את בארות המים. והנה בא אב אוהב, מאור ישראל, וחפר את הבארות אשר חפרו האבות הראשונים.

עינינו

נבת

בעמדי עתה לזכור ימות עולם, מאשר זכינו וראינו, מעט מספר, מחול ירבון. זכרתי ימים מקדם, לפני קרוב לששים שנה, בימי הנעורים, בהיותי תלמיד בשיעור א' בישיבה הקדושה לומז"א בפתח תקוה, בראשות שני המאורות הגדולים, רישי מתיבתא, מורי ורבותי הגאונים קדושי עליון, הרה"ג רבי יחיאל מרדכי גורדון זצוק"ל, והרה"ג רבי ראובן כץ זצוק"ל. מרן הרב ראובן כץ, לבד מהיותו ריש מתיבתא, שימש בקודש בתפקידים ראב"ד ורב ראשי בפתח תקוה, נשיא ראשי הישיבות ובתי הדין בארץ. זכיתי להסתופף בצל קורתו של מרן ראש הישיבה במשך שלוש שנים, ובביתו מקום לי ללון. טבעי הדבר, שעם הקירבה המיוחדת והקשר התמידי, הייתי נאמן ביתו לשמוע דברים מבית ומחוץ.

אלהים ניצב בעדת אל. בית הדין בפתח תקוה
מרן, הרב ראובן כץ, הרב שלמה שמשון קרליץ, מזכיר בית הדין הרב דב כץ

חד יומא, כעשר דקות לפני תפילת המנחה בהיכל הישיבה, נכנס רב צעיר וניגש מיד אל המזרח. אותה שעה עמדתי עם מורי ורבי הגאון הרב ישראל סורוצקין זצוק"ל, בנו של הגאון הרב זלמן סורוצקין זצוק"ל, בעל אזנים לתורה, וחזרנו על השיעור שנלמד בו ביום. זקף את עיניו

וראה את הרב הנכנס, פנה אלי ושאל בקול נרגש, היודע אתה מי הוא החכם הספרדי הזה, והשבתי לא. אמר לי, זהו דיין בבית דינו של מורי חמי הרב ראובן כץ. זה האיש מרעיש הארץ מרגיז ממלכות, גאון עצום. לפתע הרים ידו הימנית, השפילה וניערה ימין ושמאל, ואמר, כוחו של האיש להוציא מתוך השרוול חמישים פוסקים כאחד. חמי מתייחס אליו בהערצה גדולה, והוא טרח להביאו לבית הדין. תוך כדי דיבור נשמע קולו של שליח הציבור מתחיל "אשרי", וכך נפסקה השיחה. ברם, תחושתי היתה כיון דאידיבק אידיבק (גיטין ס' ע"א). אמרתי לעצמי, שמא הוא האיש עליו אמר מרן ראש הישיבה כי הוא צעיר

עיינינו

נברת

והעתיד עדיין לפנינו. ואכן, לבסוף נתברר כי כך הוא.

עצמת הארי

עברה תקופה, והנה אחד מבני החבורה בשיעור, שהיה לו עמי קשר, י' כדורי שמו ומוצאו מעירק, שאלני האם אני חפץ לראות חכם ספרדי גאון. שאלתיו, מה הקשר שלך עמו. השיב, החכם מתפלל בשבת בבית הכנסת שאני קורא בה בתורה. החכם אוהב מאד שירה מזרחית, ואף בקי בה הרבה. גם אותו בחור, לא קטיל קני באגמא (שבת צ"ה ע"א) וידיו רב לו בשירה מזרחית, ואף סרוך בה טפי טפי.

אני שלא רציתי להפסיד את התפילה בשבת בין כתלי הישיבה, לא נענית לבקשתו. ברם, רצתה ההשגחה ובאחד ממוצאי שבת קודש, לפני שיחת מוסר מפי מרן המשגיח הגאון הרב יצחק בורכסון זצוק"ל, פנה אלי אחד מבני חבורה בשיעור, שלמה יזדי ז"ל, ירושלמי שמוצאו מפרס, תושב שכונת הקטמונים, וביקש שאלך עמו לחכם ספרדי, שהוא

הרב עובדיה יפעי ומרן

רסג

עינינו

נברת

מתפלל עתה בבית כנסת ספרדי הנמצאת מאחורי השוק הגדול בפתח תקוה. נענית לך, והלכנו שנינו. הגענו ומצאנו את מאור ישראל ניצב עם הקהל הרב ברחבת בית הכנסת, ומברכים ברכת הלבנה.

חברי ניגש אל רבינו ושאל האם אנו יכולים להצטרף אליו בדרכו לביתו. מאור ישראל השיב בחיוב, והחל לצעוד לכיוון ביתו, כשחברי ואני מלווים אותו, אחד לימינו ואחד לשמאלו. התברר כי ביתו של הרב רחוק מבית הכנסת. מרן פנה בנועם אמירה לחברי ושאלו, חדא, במאי עסקיתו. שנית, מה חידוש היה בבית המדרש. חברי השיבו, אנו עוסקים במסכת כתובות, והחל להשמיע בפניו מהנלמד.

לא ארכו הדקות, והרגשתי כי חברי בולע את רוקו והמילים נתקעות בפיו. חשתי לעזרתו, כמי ששלט היטב בנלמד. אודה שלא הרגשתי שום התרגשות, זאת בגין שלא

הרב יצחק יוסף, הרב עזרא בר שלום (חתן מרן), מרן, הרב שלום כהן, הרב יצחק טולידנו (מחותן מרן), הרב עובדיה יפעי

עניינו

נבר

הכרתי את עצמת הארי, לכן הדברים שטפו מפני. ברם, אט אט הרגשתי התפעלות מעצמתו הכבירה, כי לא היתה שאלה שלא השיב עליה, ואף ציין מקור לכל תשובה. הרגשתי שכשלו ברכי ולא אוכל עוד עמוד. והנה ברגעים אלה נחתה עלי יד קדשו, חובקת כאב אוהב, והוא מעודד אותי להמשיך. אך, מה אעשה והמרחק נגמע, והנה אנו עומדים על פתח הבית. הספקתי עוד לומר קושיה אחת של מרן הגאון רבי עקיבא איגר, שהניח אותה בצריך עיון.

אדהכי והכי, מצאנו עצמנו בתוך חדר גדול ממדים, אשר כל ארבעת כתליו מכוסים באלפי ספרים. המראה היה מבעית. כלום יש בידו של הרב ללמוד בכל הספרים הללו, שאלתי את חברי. תשובתו היתה, לא רק שהוא יודע מה כתוב בכל הספרים, אלא גם בחשיכה יכול הוא להושיט את ידו ולקחת כל ספר שליבו חפץ בו. ואכן, עיני ראו כי מיד ניגש הרב אל אחד התאים, שלף משם ספר, דפדף בו, הצביע ואמר לי, בספר זה "חכם צבי", סימן זה, נמצאת הקושיה.

זמן צאת השבת לשיטת רבינו תם הגיע, ביקשנו מחילה, אך לא פנינו עד שראיתי את חברי נושק את ידי קדשו של מרן מאור ישראל. גם אני עשיתי כן בפעם הראשונה, כי לא הורגלתי לכך מעולם. בדרכינו חזרה לישיבה, שאלתי את חברי, מהיכן הכיר את מרן. השיב, מרן מכיר את כל משפחתנו, ולא עוד אלא שאחי הגדול, הגאון רבי מרדכי יזדי, למד עם מרן בישיבת פורת יוסף בירושלים.

אריא בחיליה

ברבות הימים, אני רואה את מרן הרב הראשי וראש הישיבה, מתהלך בתוך ביתו הלך וחזור. כיון שתופעה זו לא היתה מוכרת לי, העזתי לשאול אותו לפשר דבר. הרב השיב לי כי יש בעיה קשה בבית הדין, והחכם הספרדי הצעיר מתעקש ועומד על דעתו. שאלתי, מה היא הבעיה. ותשובתו היתה, יבם ויבמה שמוצאם מתימן, דורשים בתוקף לאפשר להם להקים שם לאח המת. איננו מתירים זאת, אך מנגד עומד בתוקף החכם הספרדי להתיר להם, כפסק מרן השולחן ערוך. ולא עוד אלא שהם בני עדת תימן, אשר מימות עולם נהגו במצות יבום.

מרן מאור ישראל איתחזי כי צוציתא דנורא (בבא בתרא ע"ג ע"א), לא נח ולא שקט עד שהביאם לקיום מצות יבום. כאן נתגלה רבינו כמו אריא בחיליה טינרא נקיב ותבר (זוהר פרשת נח ס' ע"א). כלומר, הארי בכוחו הגדול מנקב את הסלע ומשברו. כך הוא, מאור

רסה

עינינו

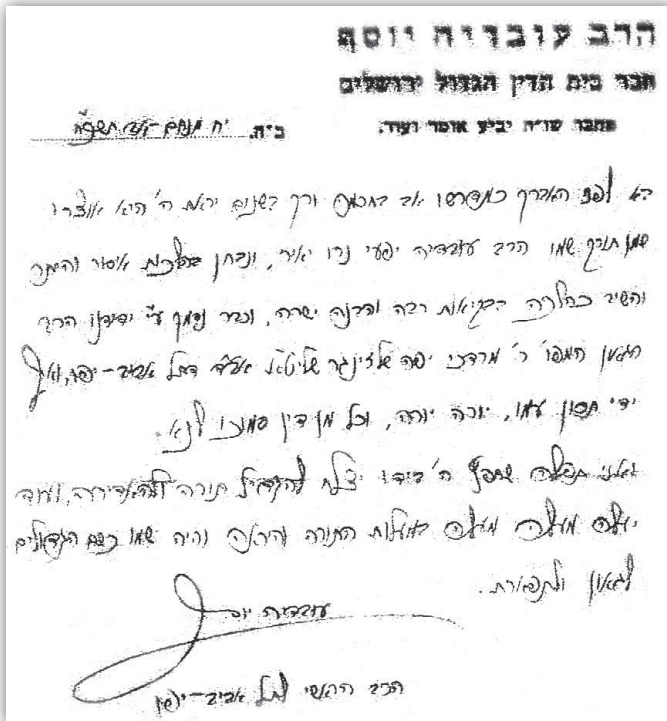
נבת

ישראל, שהיה חרד ואומר, אריך כדין הא ביזתא עלובתא (מדרש תהלים א' ט"ו). כלומר, האם כשר וטוב לעשוק עלובים כאלה. וכך היה, שזכו לקיים את המצוה.

באחד הפעמים שנזדמן לי להכנס ללשכת בית הדין, מצאתי שם את הספר שמות גיטין, עלעלתי בו וראיתי כי כל שולי הספר, כמעט מתחילתו ועד סופו, מלאים הערות בכתב יד מאיר. שאלתי את הספרא דדיינא, מי עשה כן. אמר לי, יש כאן דיין צעיר ספרדי גאון, שלא נח ולא שקט, ואינו מונע קסתו מלכתוב את הערותיו בכל ספר שלנגד עיני הדיינים.

גלייה לדרעיה ונפל נהורא

בחלוף כמה שנים, פרדס חנה מקום מגורי, חרדה אחזתה. אש אכזרית שרפה כליל את היכל ספרי תורה של אחד מבתי הכנסיות. מו"ר מרא דאתרא הגאון הרב יהושע דיסקין זצוק"ל, פנה אל איש ימינו הרב מרדכי ברנס זצ"ל, וביקש ממנו למהר עם איגרת שאלה למרן מאור ישראל, כיצד לנהוג.

השליח הגיע לבית מרן מאור ישראל, מסר לו את האיגרת וישב מעבר השני של השולחן. והנה מרן שולף את עטו ומתחיל לכתוב ללא הרף, דף אחרי דף, מבלי לפתוח שום ספר. השליח שהיה יודע ספר ומנהל בית ספר בפרדס חנה, השתומם ממראה עיניו.

כשחזר השליח לפרדס חנה, סיפר למרא דאתרא את הפלא אשר ראו עיניו, וכה אמר: הייתי נרגש מאד מהאיש, שלא ידעתיו ולא הכרתיו. גאון הגאונים, שכל התורה לנגד

עינינו

נבת

עינינו. לא ידעתי כי הוא גוברא דמריה סייעיה (יומא כ"ב ע"ב). המחזה הגדול הזה היה חקוק בזכרונו של השליח בכל מקום ובכל זמן, בפרט כשהוזכר שמו של מרן מאור ישראל.

מבשרי אחזה

בדידי הוה עובדא. בשנת ה'תשכ"ח, בהיות מרן הרב הראשי לתל אביב, ביקשתי להבחן אצלו ולקבל תעודת יורה יורה. התשובה היתה חיובית, אך בתנאי שהבחינה תקיף טור ובית יוסף. היה זה בתחילת השנה, והמבחן נקבע ליום י"ח באב. בסייעתא דשמיא, כבר היתה בידי תעודת יורה יורה מהגאון המפורסם רבי מרדכי יפה שליזנגר זצוק"ל, אב בית דין בתל אביב. כסבור הייתי שהבחינה אצל מרן מאור ישראל, היא על דרך הבחינות האחרות. אמנם הכנתי עצמי כדבעי. הגיעה עת הבחינה ובאתי לבית מרן. שאל אותי האם למדתי בית יוסף, השבתי הן. פתח את הספר כהרף עין ואמר לי לקרוא. כשסיימתי, שוב כהרף עין דפדף בספר והצביע על דיבור המתחיל בבית יוסף, ושאל מה הקשר וכו'. שיטת המבחן הזו, גרמה לי פיק ברכים. בסייעתא דשמיא הצלחתי, וכך זכיתי שהרב יכתוב עלי בכתב יד קדשו "והשיב כהלכה, בבקאות רבה והבנה ישרה". המראה הגדול הזה, שהרב מדפדף מכאן לשם במהירות שלא ניתן לשער, עד הלום לא סר מזכרוני.

מקים עולה של תורה

מרן מאור ישראל, היה גילוי עליון של ההוויה הרוחנית, בחסידותו המופלאה, אשר הכתה שרשים עמוקים בכל אורח חיינו. היא ליוותה את קהילת קודש ספרד בכל רחבי העולם, ובפרט בארץ ישראל, בלבטיהם האפורים ובמצוקות הסבל הרוחני והגשמי. הפיחה בהם רוח חיים, תסיסה ואומץ לב, השראה עילאית משלהבת ולוהטת, לאהבת הבורא ולדבקות בו. מרן היה אמון בכל ליבו לעתידה ולחישול קיומה. הוא היה יוצר שיטתה, הוגה הגיגה וחושב מחשבתה.

אהבת אב אוהב נפחה רוח חיים, וגרמה לספיגתה בתוך בחירי בני תורה ושאר העם. האיש גילה את יפיה של תורת גאוני ספרד ארזי הלבנון. מעשיו, תורתו ומעל לכל טוהר מידותיו, האירו כלפיד בחשכת הלילה. בל נשכח כי הוא זה אשר סלל נתיבות ושתל את השתיל הראשון, נטע נטעי נעמנים, אשר לתקופת השנים נעשו עצים פורחים, כמו יבנה שעוררה את השחר הרוחני. קהילת קודש ספרד העמיקה שרשים והקימה מוסדות תורה, מעונות יום, תלמודי תורה, בתי ספר, ישיבות קטנות וגדולות וכוללי אברכים.

עניינו

נבת

רבים מבני עלייה, גאוני עולם אשר שמותיהם הלכו לפנייהם ברום גדולתם הרוחנית בספריהם חובקי עולם, לא שפר חלקם כזוהר יפיו של מרן, אשר דמות דיוקנו הזדהרה בחיי עם ישראל לכל רבדיו.

קהילת קודש ספרד בפתח תקוה, היא הראשונה בכל ערי השפלה, שזכתה בזוהר יפעתו של מרן. ערפלים עבים בחייה הרוחניים, הוארו במאור ישראל, אור הנצח שהלך בכל משכנות העיר, והיה להם לפתח תקוה, ועמו מרפא וצרי של אושר רוחני. וכמה רבה השמחה, כי הנה הגיע היום שקיוו לו, כמאמר חז"ל בירושלמי (מועד קטן פרק ב' הלכה ד') שמחה לאדם בשעה שהוא דר בתוך שלו. הקהילה החלה לחוש תחושה מרוממת, בבחינת אז יבקע כשחר אורך (ישעיה נ"ח ח'). היא חדלה להיות נסמכת רק על שולחן אחרים. וכבר אמרו חז"ל (ביצה ל"ב ע"א) כל המצפה לשולחן אחרים, עולמו חשך בעדו.

מי החיים השתפכו מהאיי גוברא רבה דשתי מיא דדגלת (עיין ברכות נ"ט ע"ב), ויוסף זן את העולם בשני רעבון, כרועה הזה שמנהיג את צאנו (בראשית רבה פרשה צ"א אות ה'). כל תורתו תורת חסד, כמאמר חז"ל בגמרא (סוכה מ"ט ע"ב) תורת חסד (משלי ל"א כ"ו) זה שמלמדה לאחרים. וכשם שהמים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך, כך היתה דרכו לקיים בעצמו מאמר הכתוב ועניים מרודים תביא בית (ישעיה נ"ח ז') ודרשו חז"ל (ויקרא רבה פרשה ל"ד אות י"ג) אלו תלמידי חכמים שנכנסים לבתי עמי הארץ ומרוים אותם מדברי תורה, ע"כ. מרן כינס את עם הארץ בבתי כנסיות ובתי מדרשות, אנשים נשים וטף, להרוות צמאי מי החיים. ועליו נאמר (דניאל י"ב ג') ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד. כמה גדולים מעשה חייא (עיין בבא מציעא פ"ה ע"ב). הוא שאמרו חז"ל (עירובין נ"ד ע"ב) על פסוק (שופטים ה' י') רוכבי אתונות, אלו תלמידי חכמים שמהלכין מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה.

יפיו של אב אוהב

יום כ"ט באב ה'תשל"ב, פניתי בצר לי למרן מאור ישראל, בהיותו רב ראשי בתל אביב, ונתקבלתי בפנים מאירות. שטחתי בפניו את קושי הקיום שלי עם שמונה נפשות ביתי, והדגשתי שלא הגעתי עד כאן אלא לאחר שהגיעו מים עד נפש. באתי לבקש עזרה ולסייע בידי, כשדמעתי לא פסקה.

לפתע שמעתי אמרי פיו הקדושים, שנשפכו עלי כמים צוננים והשקיטו את סערת נפשי. נשמע קול של אבא, אל תדאג, בעזרת ה' הכל יסתדר. שמע לי, אני אתן בידך מכתב

עינינו

נבר

ברבנות תל אביב. עם הזמן נתבקשתי להיות עוזרו של מרן הרב הראשי לתל אביב, איש האשכולות הרה"ג רבי יצחק ידידיה פרנקל זצוק"ל.

חורפא דסכינא

ביום ג' בתמוז ה'תשל"ז, בערך בשעה 12:20, הופיע זוג בלשכת מרן הרב הראשי הגאון רבי יצחק ידידיה פרנקל זצוק"ל, שניהם בדמעות. שאלתי על מה הבכי, ותשובתם היתה כי הבחורה הגישה בקשה לגירות, וזה חדשים שהיא ממתינה לפגישה ראשונה בפני בית הדין ואין, וכל בקשותיהם ותחנוניהם לא נענו. שאלתי, ומי הביאכם לכאן. השיבו, כי זו עצה שקיבלו מעובדי בית הדין, לעלות ללשכת הרב הראשי, איש האשכולות. הצעתי להם שימהרו להביא את התיק, כיון שבעוד כעשר דקות הרב עוזב את הלשכה. הם הספיקו להביא את התיק, נכנסתי ללשכת הרב, ציינתי את אשר ראו עיני בצערם ודמעתם, וביקשתי מהרב שיזאיל לטפל בהם. הרב שאל מהיכן האשה, אמרתי מהולנד. תשובתו היתה חד משמעית, הוא לא יטפל בהם. שאלתי האם ניתנת לי רשות לטפל בהם, ותשובתו היתה, אם תוכל אין מניעה.

יצאתי ושאלתי את הזוג היכן הם גרים, אמרו ברחוב אברבנאל בבני ברק. אמרתי, ביני לביניכם מפריד הכביש הראשי, אני גר בשיכון ה'. בערב תבואו לביתי. כשבאו לביתי, התחלתי לחקור את האשה, היכן היא גרה. אמרה, בבית הורי האיש. שאלתי את השאלה המתבקשת, ותשובתה היתה, יש לי חדר נעול במפתח, ואיני נותנת לאיש להיכנס לחדר. גם בהיותנו בהולנד, נפגשנו רק ביום ומחוץ לבית. שאלתי, מדוע. ותשובתה היתה מיידית, איסור יחוד. שאלתי, מה מעשיך. השיבה, אני אחות בבית החולים בלינסון בפתח תקוה. שאלתי, כיצד את מגיעה לבית החולים בשבת. השיבה, אני הולכת ברגל. דיברתי עמה במלאכות שבת, והתרגשתי מהידע המקיף שיש לה.

למחרת, בנסיעתי לרבנות, פגשתי את הגאון הרב שלמה טנא זצוק"ל, אב בית דין בתל אביב. כשקרבו לבית הדין, העזתי ואמרתי לו, יש לי לזכות את כת"ר לעולם שכולו טוב. שאל, במה. השבתי, בגיורת. להפתעתי, הרב נחרד מן הרעיון, ואמר לי, מעולם לא גיירתי. הפצרתי ברב, עד שהדברים חלחו, וזכיתי לשמוע מפיו: אלך ואתייעץ עם חברי בית הדין. התשובה מיהרה לבוא, אחד הדיינים עלה אלי והודיע לי שחברי בית הדין מבקשים שארד אליהם. נחקרתי על ידי בית הדין, וחזרתי למקומי. כעבור שעה, שוב מופיע אותו דין

עֵינֵינוּ

נִבְרָת

מרן בהכתרת הרבנים הראשיים לתל אביב, תמוז תשל"ג
מימין לשמאל: הרב יצחק ידידיה פרנקל, מר פנחס שיינמן, הרב חיים דוד הלוי, מרן

הלשכה, שהזוג יעלו לירושלים למחרת.

ואכן, נתקבלה תשובתו הרמתה של מרן מאור ישראל, מיום כ"ט בתמוז ה'תשל"ז, בה נכתב לידידי הרב יהודה לנדאו: ודברי אמת ניכרים, שלא היה לה מעולם שום מגע של אישות. על פי דין, אין הגב' זקוקה להמתין, ורשאית היא להינשא בהקדם

האפשרי, ע"כ. פסק דין זה הכה גלים בקרב חברי בתי הדין, ונשמעו קולות שונות, מי לאסור ומי להתיר, וכולם לפלפולא דאורייתא, אך היה ברור לכולם, כי אין מי שיבוא אחר הארי, סכינא חריפא.

עם קבלת ההיתר של מרן פאר הדור, הזוג נרשם לנישואין, וכעבור שבועיים סידרתי להם חופה וקידושין. עם קבלת תעודת הנישואין, פניתי שוב אל מרן הרב הראשי הגאון רבי יצחק ידידיה פרנקל, כדי לקבל את חתימתו כמתחייב. הרב עמד כמשתומם ושאל אותי, מי התיר לך לעשות כן כשעדיין לא עברו שלושה חדשים. הצגתי בפניו את תשובתו של מרן פאר הדור הרב הראשי לישראל רבי עובדיה יוסף, ועם תום קריאת התשובה אמר בקול נרגש, זהו האיש וזהו כוחו. [לכל הענין ראה בשו"ת יביע אומר חלק ט' אבן העזר סי' י"ז, ובאות ג' ציין למעשה בתל אביב הנזכר כאן].

חתימה

בל נשכח, כי בתקופת הימים בהם זרח אורו של פאר הדור והדרו, רבים מעמי הארץ היו חסרי יכולת לדעת את דרך ה' ותורתו. ובפרסו כנפיו עליהם, רבים מעמי הארץ נפקחו

עינינו

נבת

מעמד סיום הש"ס ירושלים תשע"ב. בשורה הראשונה שלישי מימין: הרב עובדיה יפעי

שאי סביב עיניך וראי כולם נקבצו באו לך. הקהל במעמד סיום הש"ס

רעג

עניניהם, חיגרים נעשו קלים ברגליהם, ונתרפאו כל בעלי מומים. מיום בו השרה עליהם רוח חיים, רוח חכמה ויושר לב, אמרי פיו היו להם סם חיים.

הקולות שנשמעו מקצה הארץ ועד קצה הארץ, ובכל העולם כולו, קולות שנעשו על ידי טלטולים ועקירות מגולה לגולה, מממלכה לממלכה, לא היה בהם כדי להזיז את מרן כמלוא נימא. אהבתו לעם היתה נחושה ורבת עוז ועצמה, ודאג להם מתוך מסירות נפש על אנושית, וזאת מתוך שראה לבת אש שורפת במחנה, וגלי מים זדוניים שוטפים מידי יום ביומו את שארית הפליטה, לעקור את העם מתורת ישראל ואמונתו במי שאמר והיה העולם. הוא לימד את בני יהודה קשת, כי אין דרך להימלט אלא בכתבו לכם את השירה הזאת (דברים ל"א, י"ט). רוחו הטהורה היתה בת לויתנו בעיתות הקשות והמרות. רוח תקוה הפיח בנו, עד הביאנו לקיומה של מצות ועתה כתבו לכם את השירה הזאת.

מרן מאור ישראל היה מאותם רבותינו שעליהם אמרו חז"ל בגמרא (מגילה י"א ע"א) לא מאסתים וכו' להפר בריתי אתם (ויקרא כ"ו מ"ד), בימי פרסיים, שהעמדתי להם של בית רבי וחכמי הדורות, ע"כ. אין ספק כי אביר הרועים מרן מאור ישראל, נמנה בין אותם חכמי הדורות.

אביר הרועים, מקים עולה של תורה, השאיר את צוואתו חרוטה על לב כולנו: באהבתה תשגה תמיד (משלי ה' י"ט). חובה מוטלת על כולנו, לקשור את תקנות חוט השני הזה, ולספר לבנינו ולבני בנינו על אותו ספר תורה חי שהיה מהלך בקרבנו, מאיר את דרכנו ומשקה ממימיו הטהורים עדרי צאן קדושים. חבל על האי שופרא. רחק ממנו אב מנחם משיב נפש, מאור ישראל. אוי, מה היה לנו.

